

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoE/80/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8515201704
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8515201704.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v exekučnej veci oprávneného: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, 040 71 Košice, IČO: 31 690 904, proti povinnej: K. J., bytom XXX XX L. P. XXX, o vymoženie 154,90 Eur s príslušenstvom, o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Stará Ľubovňa, č.k. 3Er/197/2015-23 zo dňa 30.07.2015 jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e s a uznesenie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvého stupňa“) žiadosť súdneho exekútora JUDr. G. C., Exekútorický úrad Košice o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol z dôvodu z dôvodu, že rozhodcovská doložka v časti XV. Všeobecných poisťných podmienok v spojení s bodom 2. Osobitných zmluvných dojednaní č. 01/2007 k poisťnej zmluve v spotrebiteľskej zmluve nebola individuálne dojednaná a núti spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil v rozhodcovskom konaní. Takáto rozhodcovská doložka predstavuje neprijateľnú podmienku ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a je v rozpore s vyššie citovanými ustanoveniami § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) ako aj Smernicou Rady 93/13/EHS a zároveň je takto dojednaná rozhodcovská doložka v rozpore s dobrými mravmi. Takto v spotrebiteľskej zmluve dojednaná rozhodcovská doložka je podľa § 53 ods. 5 OZ neplatná.

Napadnuté uznesenie vydal vyšší súdny úradník.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie oprávnený. Ma za to, že na základe nesprávne zisteného skutkového stavu vec nesprávne právne posúdil a dospel k nesprávne právnemu rozhodnutiu v merite veci. Má za to, že v konaní došlo k porušeniu legitímneho očakávania oprávneného v spojení s porušením práva na kontradiktórnosť konania a tým aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl.36 ods. 1 Listiny. Vyšší súdny úradník prekročil právomoci vyplývajúce z § 4 - 7 zákona č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch, pretože vykonal dokazovanie nad rámec viazaných dôkazov uvedených v § 44 ods.2 Exekučného poriadku, tieto dôkazy hodnotil a napokon vo veci aj meritórne rozhodol. Týmto konaním došlo flagrantne k porušeniu čl. 2 Ústavy, v spojení s čl. 144 a čl. 152 ods. 4 Ústavy SR. Exekučný súd prekročil svoje právomoci priznané mu Exekučným poriadkom a judikatúrou Súdneho dvora EÚ (Asturcom C-40/08). Keďže nedisponuje legitimáciou určovať existenciu či neexistenciu práva, skúmať podmienky, ktoré predchádzali exekučnému konaniu a konštatovať neprijateľnosť zmluvných podmienok, možno takéto konanie súdu hodnotiť jednoznačne ako neprípustné. Vo svetle uvedených skutočností navrhol aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

Zákonný sudca podanému odvolaniu v súlade s § 374 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) nevyhovel.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd v rámci kompetencií podľa § 10 ods. 1 O.s.p. preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 ods. 1, O.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie oprávneného nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Na týchto správnych skutkových zisteniach a posúdení sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Odvolací súd sa plne stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, ako aj s dôvodmi tam uvedenými a k odvolacím námietkam oprávneného len na doplnenie konštatuje:

Rozhodujúcou právnou otázkou, ktorú správne súd prvého stupňa aj bez návrhu prioritne riešil, je otázka platnosti rozhodcovskej doložky. Najvyšší súd už vo viacerých rozhodnutiach konštatoval oprávnenie exekučného súdu preskúmať existenciu rozhodcovskej zmluvy/doložky. Vo veci 3Cdo 146/2011 najvyšší súd judikoval, že cit.: „Pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Ak nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok. Pri riešení otázky, či rozhodcovský rozsudok vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor, nie je exekučný súd viazaný tým, ako túto otázku vyriešil rozhodcovský súd. Exekučný súd je povinný zamietnuť žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, ak už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyjde najavo existencia relevantnej okolnosti, so zreteľom na ktorú je nútený výkon rozhodnutia nepripustný“. Obdobne porov. aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6Cdo 143/2011, 2Cdo 245/2010, uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veciach IV. ÚS 55/2011, IV. ÚS 60/2011 a nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2164/10 zo dňa 01.11.2011.

Odvolací súd nevidí žiadny dôvod na to, aby sa uvedené závery nemali vzťahovať aj na stav, keď rozhodcovský rozsudok bol založený na neprijateľnej rozhodcovskej doložke v spotrebiteľskej zmluve, pretože podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere (ďalej len „OZ“) je neprijateľná zmluvná podmienka neplatná, a teda nevyvoláva právne účinky obdobne ako keď rozhodcovskej zmluvy niet.

Osobitné zmluvné dojednania v poistnej zmluve podpísané povinnou ako aj Všeobecné poistné podmienky v časti XV. uvádzajú podmienku rozhodovať vzájomné spory a sporné nároky výlučne v rozhodcovskom konaní.

Vo vzťahu k odvolacím námietkam oprávneného je potrebné uviesť, že na podstatnú časť jeho odvolacích námietok dal odpoveď Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 6Cdo 1/2012 zo dňa 21.03.2012 v právnej veci toho istého oprávneného.

Najvyšší súd SR v citovanom uznesení uviedol, že „skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky (dohodnutej v spotrebiteľskej veci, t. j. vo veci vyplývajúcej zo spotrebiteľského právneho vzťahu, ktorým je právny vzťah založený právnou skutočnosťou - spotrebiteľskou zmluvou), súdy v exekučnom konaní nepreskúmavali vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizovali svoje oprávnenie vyplývajúce zo zákona a to z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, t.j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť (nezáväznosť) rozhodcovského rozsudku. Takúto interpretáciu ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa tvoriacich samostatné odvetvie práva, a to spotrebiteľské právo. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa.“

„Oprávneniu súdov v exekučnom konaní skúmať právomoc rozhodcovského súdu v súvislosti s existenciou rozhodcovskej zmluvy, resp. s jej neplatnosťou, nebránia ustanovenia zákona č. 244/2002

Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“), napr. § 21 ods. 2 alebo § 40 ods.1 písm. c/ tohto predpisu. Tieto ustanovenia sa týkajú všeobecne účastníkov rozhodcovského konania, ktorými môžu byť aj iné subjekty než spotrebiteľ, pričom sa v nich premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Kým nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v prípade iných účastníkov rozhodcovského konania znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v konkrétnej veci (pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné), v spotrebiteľských veciach tomu tak nie je. Princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť tohto exekučného titulu..“

„Dôvodom pre záver o neprijateľnosti a tým aj neplatnosti rozhodcovskej zmluvy je neprijateľnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej. Je tomu tak v prípade, keď rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú (ako predtlačенý formulár) „Všeobecné poisťné podmienky pre životné poisťenie“ a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti týchto podmienok. Na tomto fakte nič nemení skutočnosť, že v deň podpisu zmluvy podpísali zmluvné strany (ako pokračovanie predtlačенého formulára poisťných podmienok) aj osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku, teda doložku uvedenú v poisťných podmienkach“.

Vychádzajúc z tohto právneho názoru Najvyššieho súdu SR, nie je možné považovať rozhodcovskú zmluvu podpísanú toho istého dňa, ako bola podpísaná poisťná zmluva, a to na vopred pripravenom formulári, za individuálne dojednanú.

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia KS v Prešove z 27.09.2010, podľa ktorého: „Zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzavretej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu.“ Rozhodcovský rozsudok bol založený na rozhodcovskej doložke obsiahnutej vo formulárovej zmluve. Neprijateľná zmluvná podmienka je neplatná, a teda nevyvoláva právne účinky obdobne ako keď rozhodcovskej zmluvy niet (porov. uznesenie Krajského súdu v Prešove vo veci 6CoE 66/2012, 6CoE 256/2012).

Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6MCdo 9/2012). Oprávnený si v tomto smere dôkazné bremeno nesplnil. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad (čl. 3 Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

Ak aj oprávnený doložil na preukázanie individuálneho dojednania tzv. záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve, tak z tohto záznamu o požiadavkách a potrebách klienta nevyplýva, že bol povinná ako klient poisťovne poučená o následkoch rozhodcovského konania. Je tam len záznam,

že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z..

Za právne bezvýznamné je potrebné označiť tvrdenie o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach. V týchto osobitných zmluvných dojednaniach si účastníci len opätovne dohodli povinnosť v prípade akéhokoľvek sporu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu už raz dohodnutému vo Všeobecných poisťných podmienkach. Z osobitných zmluvných dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania povinnou mala stratiť platnosť časť XV. Všeobecných poisťných podmienok týkajúca sa rozhodcovského konania. Preto bez ohľadu na to, či by povinná osobitné zmluvné dojednania podpísala alebo nie, jej povinnosťou vyplývajúcou zo Všeobecných poisťných podmienok bolo podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Takúto duplicitnú úpravu riešenia sporov vo Všeobecných poisťných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach nemožno označiť inak ako za zavádzajúcu a mätúcu.

Bez pochyb možno konštatovať, že obmedzenie možnosti spotrebiteľa brániť si svoje práva pred nezávislým súdom spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ide o podmienku, ktorú odvolací súd s poukazom na ust. § 53 ods. 1 a ods. 4 písm. r) OZ považuje za neprijateľnú, čo v zmysle § 53 ods. 5 OZ spôsobuje jej neplatnosť.

Vada konania spočíva v tom, že súd prvého stupňa na ťarchu oprávneného revidoval skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul bez toho, aby dal oprávnenému možnosť k takto vykonaným dôkazom a k takto novo vytvorenej procesnej situácii vyjadriť, bola odstránená tým, že na rozhodnutie prvostupňového súdu mal oprávnený právo reagovať podaním odvolania, pričom odvolací súd posúdil vec aj z uvedeného dôvodu.

Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa vydania rozhodnutia vyšším súdnym úradníkom, k tomu odvolací súd uvádza, že uznesenie o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nie je rozhodnutím vo veci samej, o ktorom by nemohol rozhodnúť vyšší súdny úradník, čo vyplýva aj z § 5 písm. g) zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch. Navyše z listinných dôkazov vypracovaných a predložených samotným oprávneným (poistná zmluva a všeobecné poisťné podmienky) bolo možné posúdiť dojednanú rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú.

Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04). Odvolací súd so zreteľom na neplatnú rozhodcovskú doložku nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami.

Preto odvolací súd napadnuté uznesenie v súlade s ustanovením § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.